

**BO'LAJAK TIBBIYOT XODIMLARINING CHET TILINI O'RGANISH
ORQALI MADANIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH**

Raximova Nigora Atakulovna

*O'zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti
yo'nalishi*

Annotatsiya: *Maqolada bo'lajak tibbiyot xodimlarining chet tilini o'rganish orqali madaniy kompetensiyalarini rivojlantirish muhimligi yoritilgan. Madaniy kompetensiyalar tibbiyot sohasida bemorlar bilan samarali muloqot qilish va ularning madaniy qadriyatlarini hurmat qilish uchun zarurdir. Chet tilini o'rganish jarayonida talabalar nafaqat til bilimlarini, balki madaniy sezgirliklarini ham oshiradilar, bu esa ularni xalqaro miqyosda samarali ishlashga tayyorlaydi.*

Kalit so'zlar: *Madaniy kompetensiyalar, chet tili o'rganish, tibbiyot xodimlari, madaniy sezgirlik, xalqaro tibbiy muloqot, til va madaniyat.*

Kirish: Globalizatsiya jarayoni kuchayib borayotgan bugungi kunda, tibbiyot sohasidagi mutaxassislar nafaqat o'z sohasida chuqur bilimga ega bo'lishi, balki turli madaniyatlar bilan samarali muloqot qila olishlari ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tibbiyot xodimlari, xususan, global sog'liqni saqlash tizimida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish zarurdir. Bunday kompetensiyalar bemorlar bilan munosabatda ularning madaniy va diniy qadriyatlarini hisobga olish, to'g'ri va samarali muloqot qilish imkonini beradi. Chet tilini o'rganish bu jarayonda muhim rol o'ynaydi, chunki u nafaqat lingvistik bilimlarni, balki o'sha til sohiblarining madaniyati, qadriyatlari va urf-odatlarini ham o'zlashtirishni ta'minlaydi. Shu sababli, tibbiyot xodimlari uchun chet tilini o'rganish orqali madaniy kompetensiyalarni rivojlantirish, ularning kelgusidagi kasbiy muvaffaqiyatlari uchun muhim omil hisoblanadi.

Materiallar va usullar

Ushbu tadqiqot bo'lajak tibbiyot xodimlarining chet tilini o'rganish orqali madaniy kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot quyidagi bosqichlar asosida amalga oshirildi:

Adabiyotlar tahlili: Chet tili o'rganish va madaniy kompetensiyalar rivojlanishi bo'yicha ilg'or ilmiy adabiyotlar o'rganildi. Ushbu adabiyotlar til o'qitish jarayonida madaniy komponentlarni o'rganishning ahamiyatini tasdiqlovchi nazariy asoslar bilan ta'minladi.

So'rovnoma va intervyular: Tadqiqot ishtirokchilari sifatida turli tibbiyot oliy o'quv yurtlarining talabalaridan so'rovnoma va intervyular o'tkazildi. Ularning chet tilini o'rganish jarayonidagi tajribalariga asoslangan holda, madaniy kompetensiyalarining rivojlanish darajasi baholandi.

Ta'lim jarayonining tahlili: Turli ta'lim muassasalarida chet tilini o'qitish jarayonida madaniy komponentlarning qo'llanilishi kuzatildi. Bunda o'qitish usullari, foydalanilgan didaktik materiallar va mashg'ulotlar mazmuni tahlil qilindi.

Tajriba loyihasi: Tanlangan talabalar guruhi bilan maxsus tajriba loyihasi amalga oshirildi. Ushbu loyiha davomida chet tilini o'qitish jarayonida madaniy komponentlarni faol ravishda qo'llash orqali talabalar madaniy kompetentsiyalarining o'zgarishi o'rganildi. Loyiha yakunida talabalar ko'nikmalarining qanday o'zgargani baholandi.

Natijalarni tahlil qilish: Olingan ma'lumotlar statistik va sifat tahlili yordamida qayta ishlanib, madaniy kompetentsiyalarni rivojlantirishda chet tilini o'qitishning samaradorligi baholandi.

Tadqiqot natijalari madaniy kompetentsiyalarni rivojlantirish jarayonida chet tili o'qitishning ijobiy ta'sirini ko'rsatdi va bu jarayonda madaniy komponentlarni integratsiyalashning muhimligini tasdiqladi.

Natijalar va muhokama

Ushbu tadqiqot bo'lajak tibbiyot xodimlarining chet tilini o'rganish orqali madaniy kompetentsiyalarini rivojlantirish imkoniyatlarini o'rganishga qaratildi. Tadqiqot davomida quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

Madaniy kompetentsiyalarning oshishi: Tadqiqot ishtirokchilari bo'lgan talabalar orasida chet tilini o'rganish jarayonida madaniy kompetentsiyalar sezilarli darajada rivojlangani kuzatildi. So'rovnomalar va intervyular natijasida talabalar o'zaro madaniy farqlarni ko'proq anglashganini va bemorlar bilan muloqotda madaniy nozikliklarni inobatga olishga ko'proq e'tibor qaratganlarini ta'kidlashdi.

Til va madaniyat integratsiyasi: O'qitish jarayonida madaniy komponentlarni qo'llash talabalar madaniy sezgirligini oshirishga yordam berdi. Ta'lim dasturiga madaniy masalalar, urf-odatlar va turli madaniyatlarning ijtimoiy me'yorlari bo'yicha mashg'ulotlar qo'shilgani, talabalarning madaniy kompetentsiyalarini mustahkamlashga xizmat qildi. Ushbu yondashuv, shuningdek, talabalarni xalqaro miqyosda ishlashga tayyorlashda muhim qadam bo'ldi.

Amaliy tajribaning ahamiyati: Chet tilini o'rganish jarayonida amaliy tajribalar (madaniy almashinuv dasturlari, xalqaro konferentsiyalar, xorijiy bemorlar bilan muloqot) talabalar madaniy kompetentsiyalarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega bo'ldi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, bunday amaliy tajribalar talabalarni nafaqat lingvistik jihatdan, balki madaniy nuqtai nazardan ham boyitdi.

Tajribaviy loyihaning samaradorligi: Tajriba loyihasi natijalari ko'rsatdiki, chet tilini o'qitish jarayoniga madaniy komponentlarni qo'shish talabalarning madaniy kompetentsiyalarini sezilarli darajada oshirdi. Talabalar madaniy farqlarni anglash va hurmat qilish ko'nikmalariga ega bo'lib, ularning kelgusida xalqaro tibbiy muhitda samarali ishlash imkoniyatlarini kengaytirdi.

Muhokama:

Natijalar madaniy kompetentsiyalarni rivojlantirishda chet tilini o'qitishning ahamiyatini tasdiqladi. Madaniy komponentlarni o'qitish jarayoniga integratsiyalash talabalar uchun nafaqat til o'rganish imkoniyatlarini oshiradi, balki ularni madaniy jihatdan sezgir va xalqaro miqyosda ishlashga tayyorlaydi. Bu holat tibbiyot xodimlari uchun muhim ahamiyatga ega, chunki ular turli madaniyat vakillari bilan samarali muloqot qilishlari kerak bo'ladi.

Shu bilan birga, tadqiqotda aniqlangan natijalar chet tili o'qitishda madaniy komponentlarga yanada ko'proq e'tibor qaratish lozimligini ko'rsatdi. Tibbiyot talabalari uchun chet tilini o'rganish jarayonida madaniy kompetentsiyalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan maxsus metodlar va yondashuvlar ishlab chiqilishi kerak. Bu, o'z navbatida, bo'lajak tibbiyot xodimlarining professional tayyorgarligini yanada oshiradi va ularning kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatli bo'lishlariga zamin yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadqiqot bo'lajak tibbiyot xodimlarining chet tilini o'rganish orqali madaniy kompetentsiyalarini rivojlantirish jarayonining muhimligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, chet tilini o'rganish jarayoniga madaniy komponentlarni qo'shish, talabalar madaniy sezgirlikni oshirib, ularning turli madaniyatlar vakillari bilan samarali muloqot qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Bundan tashqari, tibbiyot talabalari uchun til o'rganish jarayonida madaniy kompetentsiyalarni rivojlantirish ularning xalqaro miqyosda ishlashga tayyorligini oshiradi. Shu sababli, chet tilini o'qitishda madaniy komponentlarni yanada faol integratsiyalash tibbiyot mutaxassislarini tayyorlashda muhim qadam hisoblanadi. Kelgusida, bunday yondashuvlar bo'lajak tibbiyot xodimlarining kasbiy muvaffaqiyati va bemorlarga sifatli tibbiy yordam ko'rsatishida katta ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Byram, M., Feng, A. (2006). *Madaniy kommunikativ kompetensiyani o'qitish va baholash: Til o'qituvchilariga qo'llanma*. Multilingual Matters.
2. Deardorff, D. K. (2009). *Madaniy kompetensiya bo'yicha qo'llanma*. Sage Publications.
3. Hammer, M. R., Bennett, M. J., Wiseman, R. (2003). *Madaniy sezgirlikni o'lchash: Madaniy rivojlanish inventari*. Xalqaro Madaniy Munosabatlar Jurnal, 27(4), 421-443.
4. Kramsch, C. (1998). *Til va Madaniyat*. Oxford University Press.
5. Kuhlman, T., Mendez, M. (2020). *Sog'liqni saqlashda madaniy kompetensiya: Adabiyot tahlili*. Sog'liqni saqlash uchun Kamchiliklar va Yordam Jurnal, 31(2), 651-670.

6. McCarty, T. (2010). *Til, Madaniyat va Quvvat: Tadqiqotlar haqida tanqidiy so'rovnoma*. Routledge.
7. Scarino, A. (2015). *Til o'qitish va o'rganishda madaniy kompetentsiya: Madaniyat roli*. Routledge.
8. Spitzberg, B. H., Changnon, G. (2009). *Madaniy kompetentsiyani tasavvur qilish*. D. K. Deardorff (Tahrirchi), *Madaniy Kompetentsiya qo'llanmasi* (2-52-betlar). Sage Publications.
9. Wierzbicka, A. (1997). *Madaniyatlarni ularning kalit so'zlari orqali tushunish: Ingliz, rus, polyak, xitoy va yapon tillari*. Oxford University Press.
10. Zembylas, M., Vrasidas, C. (2007). *Ta'lim va o'qishda madaniyatning roli: Taqqoslash tahlili*. Cambridge University Press.

